

Poznamo jo vsi.

Če smo tudi razcepljeni v marsikaterem vprašanji, če tudi osobni in drugi oziri včasih provzročujejo domači prepir, v jednom smo jedini — za narod vse!

Treba bode torej zopet požrtvovalne sloge, da dosežemo to, kar je neobhodno potrebno za vspešno slovensko uradovanje.

Pravniško društvo bi v prvi vrsti poklicano bilo nabirati si sredstva za izdavanje slovenskih zakonov.

Ta sredstva bi bila letni doneski udov in podpore, ki bi se dale izprositi pri vladi in pri deželi.

S tem se lahko toliko doseže, da se vsako leto izda jeden zakon ali dva. To je gotovo izpeljivo, ako slovenski pravniki čutijo v sebi narodno dolžnost, da se morajo poprijeti tacega podvzetja. Tudi pri tej priliki se torej kaže, kako krvavo potrebno je ustanoviti pravniško društvo.

Ako se pa tudi to ne bi posrečilo, potem ne bi preostalo drugega, nego se obrniti do družbe Sv. Mohora s prošnjo, naj bi ona izdajala vsako leto po jeden slovenski zakon.

Res je, da ne spada izdavanje takih knjig v delokrog družbe. Če se pa prevdarja, da to društvo ni samo ljudsko in cerkveno marveč v prvi vrsti tudi slovensko-literarno, potem bi se iz tega stališča dalo zagovarjati tudi to izdavanje.

Dr. A. M.

Pravosodje.

a) Motenje posesti. *Qui suo iure utitur neminem laedit.*

Anton P. je posestnik senožeti parc. št. 671. kat. obč. G., ki leži ob državni cesti iz Zatične v Ljubljano. Po cestnem jarku priteka v deževnem vremenu voda, katera zavija na to parcelo ter jo gnoji in namaka. Vzhodno od te parcele je senožet Janeza R., kateri je na vzhodni strani svoje parcele napravil poseben jarek ter tudi odkopal jez, tako da pritekla voda preplavlja njegovo senožet, Antona

P. senožet pa ostaja suha. Anton P. zahteval je toraj naj se in *possessorio summarissimo* spozna, da ga je Janez R. v pravici do vode motil. V konečnem govoru je tožnik preciziral svojo zahtevo rekoč: tožnik Anton P. je v zadnji djanski in izključljivi posesti odtakati na svojo parcelo št. 671. kat. obč. G. iz mimo vodečega cestnega jarka vodo, ki teče po tem jarku.

Za m. d. okr. sodišče v Ljubljani je z odlokom z dne 3. januarja 1888., št. 26 spoznalo:

Tožnik Anton P. je v zadnji djanski in izključljivi posesti pravice odtakati na svojo parcelo št. 671. kat. obč. G., iz mimo vodečega cestnega jarka vodo, ki teče po tem jarku mimo njegove in toženčeve parcele števil. 670. kat. obč. G., toženec Janez R. je dolžan priznati to posest ter da njo je motil s tem, da je nekaj dni pred vloženo tožbo ta cestni jarek tam, kjer vodi mimo njegove parcele, odkopal in vodo tako napeljal na svojo parcelo in nje daljni tek zavrl

Razlogi.

Tožnik je s pričami, s priznanjem toženčevim in z lokalnim ogledom dokazal, da je rob cestnega jarka ob parceli toženčevi št. 670. kat. obč. Grosuplje bil v zadnjih letih grebenu podobno visok vsled kupa prsti in šute, da cestni jarek ob sosedni parceli tožnikovi takega roba nima, tako da se je voda, nabravša se v cestnem jarku, vsaj kar nje je prišlo mimo toženčeve parcele, stakala na parcelo tožnikovo, kjer je vsled tega trava raje zelenela. Neka pravica je to vsakako, kaka, tega v tem postopku ni treba določevati.

Toženec je priznal *duplicando*, da je omenjeni rob ob svojej parceli odstranil in pri lokalnem ogledu je priznal, da je pred tožbo izkopal jarek na meji med svojo in gorenjo sosedno parcelo Ž-evo. Vsled tega čina toženčevega odtakala se je in morala se je odtakati voda iz cestnega jarka na toženčevo parcelo, na tožnikovo pa nje nič več ni priteklo, to potrdijo priče . . . in priča Ignacij S. izpove, da je celo cestni jarek bil nekoliko zadelan in s prstjo zasut.

S temi povedbami prič v zvezi z lokalnim ogledom je dokazano, da je toženec, prekopavši rob ob koncu svoje parcele, iztrebivši mejni jarček in zasuvši cestni jarek učinil, da je podnebna mokrota, ki je prišla po cestnem jarku do mejnega višje ležečega jarčka, odtekala se po njem na toženčevo parcelo, dočim nje na tožnikovo parcelo ni prišlo nič več.

Ker se lokalni ogled ni takoj napravil in ker je, kakor pričé dokazujejo, toženec tudi po tožbi skopal še več svojega roba, ne da se sicer določiti natanko, koliko baš je kratil toženec gori označene pravice tožnikove pred tožbo, a to je gotovo, da je storil toliko, kar omenja doslovno tožbena, oziroma konečna zahteva, ki se je smela spremeniti v smislu § 21. o. s. r.

V tem pa tožnik ni prav ravnal, da je v popravljeni zahtevi boječe in neodločno izpustil besedico „pravica“, ker zahteva sicer nima smisla in po §§ 2. in 5. ces. uk. z dne 27. oktobra 1849., št. 12. d. z. mora vendar neka reč ali v djanskih razmerah dovolj označena pravica biti predmet sodnemu varstvu. V djanskem položaji vtemeljeno pravico tožnikovo, dobivati iz cestnega jarka na korist svojemu travišču vodo z blatom vred, toraj gnojno tvarino — ne da bi s tem kratil pravic cestnega erara, ki se te pravde tudi vdeležil ni — varovati je toraj pred neopravičenim motenjem toženčevim in zaradi tega treba vgoditi tožbeni zahtevi.

V rekurzu naglašal je toženec, da za razsojo te pravde ni bil pristojen civilni sodnik, ker je predmet pravdi le voda, vsled česar bi imela razsojati to zadevo po § 27. zakona z dne 30. maja 1869., št. 93. d. z. upravna oblast. Toženec na dalje omenja, da tožnik k pravdi ni bil opravičen, ker ni bil v posesti cestnega jarka, kateri je last cestnega erara.

Višje deželno sodišče v Gradci je z odločbo z dne 6. februvarja 1888., št. 2155. potrdilo odlok prvega sodnika.

Razlogi.

Tičoč se prašanja o kompetenci je uvažati, da ne gre niti za javno niti za zasebno povodje, marveč le za vodo iz ozračne padavine, da se stvar ne suče okoli javnih razmer ampak okoli zasebnih, stranki zadevajočih, da o sodni kompetenci ni dvomiti, ker se po § 3 zakona z dne 30. maja 1869., št. 93. d. z. določila tega zakona ne dotikajo določil o brambi posestne pravice.

Bran, katero išče tožnik, ne zadeva posesti kake stvari, ampak posest pravice, napeljavati na svojo senožet vodo, ki se nabira v cestnem jarku. Ker se nahaja tožnik tudi v mirni posesti svoje senožeti ter jo sme po §§ 312. in 329. o. d. z. rabiti kakor koli, toraj tudi vodo napeljavati na njo, po § 339. o. d. z. nihče ne sme te posesti

motiti, kakor si koli bodi, moteni ima pravico terjati, da se motenje prepove. Pri tem ne gre za pravico, katero izvršuje tožnik na zemljiški nasprotnikovem, temveč le za rabo lastne senožeti z napeljavanjem vode in tej djansko vršečej se pravici pristojna v zmislu § 2. ces. uk. z dne 27. oktobra 1849., št. 12. d. z. sodna obramba.

Tožnik je dokazal, kakor izpeljuje to umestno že prvi sodnik, da je toženec — ne glede na zajezo cestnega jarka s prstjo — započel na svojem zemljiški take čine, ki so ovirali napeljevanje vode na tožnikovo parcelo. Tožnik pa sme zahtevati, da opušča toženec take spremembe, katere onemogočijo dosedanja posestna opravila, zato je bilo treba vgoditi njegovi konečni zahtevi oziroma zavreči rekurz.

Ker se gre, kakor že rečeno, le za djansko izvrševanje pravice, ne moreš najti — misleč na vodila sumarnega postopka o motenji posesti — nezakovitosti v tem, da je prvi sodnik v svojem konečnem odloku označil kakovost posesti kot pravno posest.

Najviše sodišče je z odločbo z dne 24. aprila 1888., št. 4899., potrdilo odloka spodnjih instanc, v kolikor se je ž njima bilo spoznalo, da je tožnik v zadnji djanski posesti pravice, odtakati na svojo parcelo št. 671. kat. obč. G. iz mimo vodečega cestnega jarka vodo, ki teče po tem jarku ter da ga je toženec v posesti te pravice s tem motil, da je zavrl daljni tek vode v tem jarku; daljno, v konečnem govoru stavljeno zahtevo: tožnik je v izključljivi posesti pravice, odtakati vodo, ki teče mimo njegove in toženčeve parcele, na svojo parcelo, toženec je motil to posest s tem, da je cestni jarek tam, kjer vodi mimo njegove parcele, odkopal in vodo napeljal na svojo parcelo i. t. d. pa je najviše sodišče zavrnilo.

Razlogi:

Pri sodnem ogledu se je dognalo, da ležite parceli strank št. 671. tožnikova in št. 670. toženčeva, druga tik druge ob državni dolenski cesti od katere nju loči cestni jarek. Ta jarek visi od toženčeve proti tožnikovi parceli. Priče so potrdile, da je voda nanesla zemljo in pesek ter napravila ob parceli toženčevi majhen greben, vsled česar se je v zadnjem času voda po jarku stekala mimo toženčeve do tožnikove parcele in ker tam takega grebena ni bilo, razlivala se je po tožnikovi parceli ter jo pognojila z blatom, katero je nanašala. Ta položaj spremenil je toženec po lastnem svojem priznanji malo dni

pred tožbo s tem, da je iztrebil jarek ob meji svoje in drugega mejaša Josipa Ž. senožeti, da je odkopal greben med svojo parcelo in cestnim jarkom, po tožnikovih povedbah tudi s tem, da je zadelal cestni jarek na koncu proti tožnikovi parceli. Voda, katera priteka po cestnem jarku, se razliva vsled tega po parceli toženčevi in ne pride nje več toliko do parcele tožnikove, kot popred.

Prašanje je, je-li s tem motil toženec zadnjo djansko posest tožnikovo.

S tem, da je odkopal toženec grebenu podoben rob, kateri je bil med cestnim jarkom in njegovo parcelo, da je dotično zemljo raztrosil po svoji senožeti in konečno s tem, da je iztrebil jarek, kateri dela mejo med njegovo in Josipa Ž. parcelo, posluževal se je le po § 354. o. d. z. pristoječe mu pravice, ravnati s svojo lastnino, kakor mu drago. O motenji tožnikove posesti zamoglo bi se govoriti le v tem slučaju, ako bi bil tožnik zadobil posest pravice, prepovedati toženeu odkopavanje priplavljene zemlje (roba), tega pa niti tožnik sam ne trdi. Za to, da vsled tega odkopavanja ne pride več vsa po cestnem jarku pritekla voda na parcelo tožnikovo, pa toženec ni odgovoren (§ 1305. o. d. z.) Da ste spodnji instanci smatrali to djanje za motenje tožnikove posesti je očitna krivica, katero je treba v zmislu dvornega dekreta z dne 15. februarja 1833., št. 2593. zb. p. z. popraviti in zavrnuti dotični del tožbene zahteve.

Druga pa je stvar glede zadelanja jarka.

Da je bil jarek zadelan potrdijo priče Nace S., Alojzij G., Anton K., Anton in Jakob P. Iz kakovosti djanja se mora sklepati, da se je zvršilo tožniku v prid in da je on odgovoren za to djanje.

Dosihmal preplavljal je tožnik svojo parcelo z vodo, katera je pritekala po cestnem jarku in če ste spodnji instanci dobili motenje zadnje djanske posesti tožnikove v tem, da je toženec naravni odtok vode po cestnem jarku oviral s tem, da je zadelal, ne da bi bil za to opravičen, cestni jarek, ni povoda za toženca iskati zoper ta del razsodb spodnjih instanc pomoči, kazaje na dvorni dekret z dne 15. februarja 1833., št. 2593. V tem oziru moral se je toraj zavrnuti izvanredni revizijski rekurz toženčev.

b) Tolmačenje selilnega reda za Ljubljano.

Zavarovalna družba A kupila je od posestnika B hišo v Ljubljani ter se je v § 3 dotične kupne pogodbe z dne 22. aprila 1887. glede stanarine določilo, da ima B. kupiteljici razmerni delež stanarine povrniti, ako nje je kaj za čas od 24. aprila 1887. dalje od strank pobral, naopak pa mora kupiteljica stanarino, katero bode ona pobrala in katera pripada za čas do 24. aprila, prodajalcu izročiti.

Na podlagi te pogodbe toži A. prodajalca B. na izročitev stanarine v skupnem znesku 281 gld. 33 kr., češ, da je slednji isto še pred 24. aprilom 1887. od 4 strank za drugo četrtletje t. j. za čas od 24. aprila do 29. junija 1887. pobral.

B oslanja se na pogodbo vgovarja, da stanarina do 24. aprila pripada njemu ter da ima vsled tega le delež 207 gld. 96 kr. tožnici izročiti, med tem ko je ostanek 72 gld. 37 kr. njegov.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je s sodbo z dne 17. aprila 1888. tožbeni zahtevi popolnem ugodilo iz teh - le

r a z l o g o v :

Naredba višjega deželnega sodišča v Gradci z dne 4. decembra 1860. št. 6674. določuje glede odpovedanja stanovanj, selitve in plačila stanarine v Ljubljani prvo četrtletje od 25. januarija do 24. aprila drugo odslej pa do 29. junija, tretje do 29. septembra in četrto do 25. januarija prihodnjega leta. Ker je v omenjeni kupni pogodbi 23. april 1887. leta kot isti dan določen, od katerega dalje pripada stanarina tožnici, ker je dalje v tej pogodbi dogovorjeno, da tožnica z dnem 22. aprila 1887. stopi v dejansko posest in vžitek kupljene hiše, tedaj tako rekoč o Sv. Juriji (24. aprila 1887.), gotovo ni uvideti, zakaj bi ravno glede stanarine sklenil se inachen dogovor, po katerem naj bi kupiteljica del stanarine za četrtletje Sv. Jurij — Sv. Petra (24. aprila — 29. junija) zgubila, ker je tožnica od drugih strank, ki do 24. aprila 1887. stanarine za drugo četrtletje še niso plačale, po tem dnevu stanarino sama pobrala, ne da bi toženec temu vgovarjal, in ker je končno toženec sam, ki je v prodani hiši pridržal si stanovanje, stanarino za to četrtletji tožnici v celem znesku plačal, — je gotovo, da ima navedeni § 3. kupne pogodbe le ta pomen, da stanarina za drugo četrtletje 1887. pripada tožnici.

One 4 stranke kot priče zaslišane so sicer potrdile, da so tožencu stanarino vedno plačevale po koledarskih, in ne po v Ljubljani običajnih četrletjih, tedaj za drugo četrletje vedno 1. aprila, vendar pa ste le dve izmej teh za časa ko ste najele stanovanje s tožencem kot tedanjim lastnikom sklenile poseben dogovor, da je stanarino po koledarskih četrletjih plačevati, za selitev in odpoved pa da ostanejo običajna četrletja. Ravno zato pa, ker so glede selitve in odpovedbe pridržala se običajna četrletja je smatrati, da so po koledarskih četrletjih plačane stanarine imele veljavo za običajna četrletja, posebno ker nasprotja nobena priča potrditi ne more.

Višje deželno sodišče v Gradci je to sodbo predrugačilo, tožbeno zahtevo glede prepirnih 73 gld. 37 kr. odbilo, pravdne troške obotalo, troške apelacije pa tožencu priznalo iz sledečih

r a z l o g o v :

V predmetnej pogodbi ste stranki dogovorile, da mora prodajalec razmerni oddelek onih stanarin, katere je za čas od 24. aprila dalje sprejel, kupiteljici povrniti, mej tem ko so stanarine do inclusive 24. aprila 1887. toženčeva last.

Pomen te pogodbe more le biti, da ima toženec samo oni oddelek že sprejetih stanarin tožnici plačati, katere se nanašajo na čas od 24. aprila 1887. dalje.

Če bi se hotelo iz okolščine, da se je ravno 24. april določil kot stanarino razdelujoči dan, sklepati, da sta pogodnika imela v mislih tusodno naredbo z dne 4. decembra 1860. št. 6674., katera za Ljubljano določa četrletja za odpoved stanovanj, selitve in plačilo stanarine, ne sme se prezirati, da ima ta naredba lo subsidijarno moč in da tedaj ne velja, ako stranki, kakor tukaj, sklenete inachen dogovor.

Toženec trdi, da je z onimi 4 strankami, katere so mu pred 24. aprilom 1887. plačale stanarino za drugo četrletje, sklenil dogovor, da imajo stanarino po koledarskih četrletjih naprej plačevati. Te stranke kot priče soglasno potrdijo, da so stanarino tako plačevale, osobito plačale jo za drugo četrletje 1887. za čas od 1. aprila do 30. junija 1887.

To, da navedene stranke glede odpovedbe in selitve s tožencem niso bile sklenile posebnega dogovora, je nevažno, ker se tukaj gre le za način (modus) plačevanja in je v tej zadevi s temi strankami sklenil

se vsaj tih dogovor, vsled katerega imajo one stanarino plačevati po koledarskih četrletjih.

Ker je tožnica ravno z onim oddelkom tožbene zahteve propala, kateri je jedino prepiren, kajti glede oddelka v znesku 207 gld. 37 kr. je toženec podvrgel se tožbi, bilo je pravnice troške v smislu § 25. zakona z dne 16. maja 1874. št. 69. d. z. obotati, troške apelacije pa v smislu §§ 24., 26. ibid. tožencu priznati ker je z apelacijo popolnem prodril.

Najviše sodišče je z odločbo z dne 17. septembra 1888. št. 10342 sodbo višjega deželnega sodišča potrdilo.

Razlogi.

Popolnoma res je, kar se razmotriva v revizijski pritožbi, da je v § 3. kupne pogodbe hotelo se glede obeh strank določiti povračilo onih stanarin, katere pripadajo za čas do oziroma od 24. aprila 1887 in bodi tudi res, da je ta dan izvolil se za obojestransko razdelitev stanarin glede na v Ljubljani obstoječi selitveni red, po katerem je 24. april dan selitve. Toda tako razlaganje napominane pogodbine določbe nikakor ne opravičuje načina razdelitve, kakoršnega zahteva tožnica, kajti mej strankama kot pogodnikoma kupne pogodbe gre za primerno razdelitev vseh stanarin za celo leto 1887., pri čemer je 24. april določen kot razdelujoči dan. Za to razdelitev je popolnem nevažno, ali so posamezni stanarinski obroki v enakih ali neenakih oddelkih časa bili plačljivi ali pa plačani.

Toženec ima od cele letne stanarine dobiti razmerni delež za čas od 1. januarija do 24. aprila 1887., tožnica pa delež za čas odslej pa do konca decembra 1887.

Če so tedaj one 4 stranke letno stanarino v 4 solarnih četrletjih plačevale in isto za prvi dve četrletji 1887. leta tožencu izročile, ima slednji le delež za čas od 24. aprila do konca junija 1887. povrniti tožnici, ta pa ni opravičena zahtevati tudi deleža za čas od 1. do 24. aprila 1887.

Te zahteve ne opravičuje selilni red za Ljubljano in vsled njega v navado prišli obroki za plačanje stanarin, ker ta selilni red vravnava jedino le razmerje mej najemnikom in najemodajalcem nikakor pa ne razmerja mej pravnim prednikom in naslednikom v posesti najeminskega predmeta, tedaj nikakor ni uvažati ugovorov, katere

tožnica izpeljava iz prvonavedenega razmerja jedne ali druge prepirne stranke do najemnika, ter obeh strank mej sabo, in opomniti je le še da je 24. april kot stanarino razločujoči dan za obe stranki bil zato pripraven, ker je ob tem dnevu bilo več stanarinskih obrokov plačljivih in ker je ta dan skoro najbližen onemu, ob katerem se je sklenila pogodba in izvršil se prehod posesti kupnega predmeta.

Tudi glede troškov je sodba višjega deželnega sodišča popolnoma opravičena.

Znesek 207 gld. 96 kr. utožene svote je toženec priznal in zato glede tega oddelka tožnica v pravdi ni imela nobenih troškov in je sploh jako dvomno, da bi prišlo do tožbe, če bi se od toženca zahteval samo ta znesek. Tožnica tedaj nima vzroka pritoževati se, če so se troški obojestranski obotali, ko vendar vsaj največji del troškov pripada odbitemu zahtevka oddelku v znesku 73 gld. 37 kr.

c) Motenje posesti. Pravno nasledstvo v djanski posesti. Djanska posest osebne ali realne pravice?

Janez J. soproj Marije J., lastnice še le 14 let obstoječega posestva h. št. 35 v T. prenašal je iz gozda svoje soproge drva in steljo čez parcelo Janeza A. štv. 891 kat. obč. T. na dom svoje soproge.

Janez A. je nekega dne l. 1886. Janezu J. prepovedal hoditi in prenašati bremena čez svojo parcelo ter je pot z ranto zaprl.

Nasledek tega je bil, da je Janez J. proti Janezu A. vložil tožbo radi motenja posesti. Omeniti je treba, da je Janez J. za svojo osebo vložil tožbo. Pri obravnavi sta imenovana dva sklenila poravnavo, ki se bistveno tako glasi: „Toženec dopusti tožniku čez svojo parcelo hoditi in prenašati bremena v določeni črti, kakor je tožnik dosedaj delal; to se pravi, on prizna posest tožnikove pravice hoditi in bremena nositi, kakor je tožnik dosedaj delal. Tudi obljubi toženec, da tožnika v tej posesti nič več ne bode motil, sicer boji zvršilo.“

Mesca svečana t. l. je bilo posestvo h. štv. 35 na javni zvršilni dražbi prodano in kupil ga je M. K.

Ko je pozneje M. K. se preselil na to posestvo, jel je hoditi čez parcelo Janeza A. Ta pa mu je prepovedal hoditi ter pot zaprl koj po prvi hoji.

Vsled tega čina Janezu A. je M. K. proti njemu vložil tožbo radi motenja v posesti pravice do steze.

Toženec se je skliceval na to, da je tožniku precej po prvi hoji zaprl pot, ker je imel pravico tako ravnati; kajti tožnik pravice do steze ni pridobil. On (toženec) je le Janezu J. dovolil hoditi; s poravnavo, katero je sklenil z Janezom J. ni ustanovil za posestvo h. št. 35 na T. pravice do hoje čez svojo parcelo. Poravnava daje tadanjemu tožniku Janezu J. edino le zgolj osobno djansko pravno posest. Marija J. poprejšna lastnica posestva h. št. 35 ali tožnik sam pa iz poravnave ne moreta izvajati nikake pravice.

Prva instanca je tožbi ugodila uvaževaje, da se ima v predležem postopku le razpravljati o zadnji djanski posesti in motenji te posesti — uvaževaje, da ste stranki v tem sporazumljene, da je danes ravno tista steza v prepiru, ktera je bila v prepiru mej Janezom J., soprogom prednice denšnjega tožnika, in Janezom A. denšnjim tožencem, uvaževaje, da se je v slednje omenjeni pravdi sklenila poravnava z dne 19. julija 1886 št. 2458, v kateri je Janez A. priznal, da je Janez J. v zadnji djanski posesti pravice po stezi c—d hoditi in bremena nositi in se zavezal, da ga v tej posesti ne bode več motil, — uvaževaje, da je denšnji tožnik naslednik J. soproge zgoraj omenjenega Janeza J., na zemljišči h. št. 35 na T., — kajti po aktu A ad II. je dokazano, da je on to zemljišče dné 8. svečana 1888. l. pri javni zvršilni dražbi kupil, — uvaževaje, da je stem današnji tožnik stopil v fizično posest kupljenega premoženja in njegovih pravnih in stvarnih pritikin, — uvaževaje, da se ima od toženega priznana zadnja djanska posest Janeza J. do hoje in noše bremen po vprašavni stezi smatrati za djansko posest stvarne služnostne pravice, da bi moral toraj toženec izjemo od določil §§. 473 in naslednjih o. d. z., ki prištevajo služnostno pravico do steze stvarnim služnostnim pravicam dokazati, česar pa ni storil, dasiravno je trdil, da vstanovlja poravnava le djansko posest osebne služnosti, — uvaževaje, da se torej tožnik kot sedanji posestnik zemljišča h. št. 35 na T. z vso pravico na omenjeno poravnavo opirati sme, to temveč, ker je to iz vsebine akta B ad II. in izpovedbe Marije J. razvidno, da je Janez J. le svojo ženo, prejšnjo posestnico zastopajoč, omenjeno poravnavo sklenil (§. 1238 o. d. z.), — uvaževaje, da je torej tožnik dokazal, da je potom licitacijskega akta v že priznano posest steze stopil in to djansko posest tudi takoj izvrševati začel, — in uvaževaje, da je toženec

sam priznal, da je trnovo hosto čez pot naložil, da tožnik ne bi mogel hoditi.

Tožencev zoper končni odlok prve instance vloženi rekurs je višje deželno sodišče zavrnilo, uvaževaje, da je iz vsebine zapisnika o ogledu in poravnavi de pr. 19. julija 1886 št. 3592 razvidno, da je bila prepirna pot od hiše št. 35 (sedaj lastnina tožnikova) do hiše toženega št. 34 na T. po toženčevem travniku popolnoma izhojena in dobro razločljiva, da se je rabila kot pot med hišo št. 35 na T. in k tej hiši spadajočim gozdom „klobuček“ posebno za iznašanje stelje in drv iz tega gozda k hiši št. 35, — uvaževaje, da toraj ni dvomljivo, da je toženec vedel, da se ta pot tako rabi in je tedaj on pot z napominano poravnavo Janezu J. ne za njegovo osebo, temveč v svrhu oskerbovanja posestva h. št. 35 dopustil in priznal, — uvaževaje, da je po dosedaj povedanem tožnik, kateri je zemljišče h. št. 35 na javni zvršilni dražbi kupil, gotovo z uporabo pota zadnjo djansko posest pravice do poti nadaljeval in uvaževaje, da je vprašanje, je li tožnik služnost steze pravomočno pridobil, rešiti v rednem postopku.

Izvanrednemu revizijskemu rekurzu najvišje sodišče ni ugodilo, marveč je z naredbo z dné 25. septembra 1888 št. 11244 potrdilo odloka I. in II. instance — uvaževaje, da je dokazano, da je bila djanska posest ta, da so posestniki h. št. 35 na T. v boljše oskerbovanje tega posestva v zadnjem času z vednostjo in dovoljenjem toženca čez slednjega parcelo v naznačeni črti hodili in prenašali bremena, — uvaževaje, da je tožnik pri prvi priložnosti, ktera se mu je podala, pot rabil v gospodarske namene ter s tem posest svojih prednikov nadaljeval, kajti §. 1493. o. d. z. prizna pravno nasledstvo v posesti, uvaževaje, da se tožencu ne godi očitna krivica, če so spodnja sodišča v svojih določbah priznale obstoj djanske posesti tožnikove.

d) Slučaj motenja posesti (animus turbandi).

Odločba najvišega sodišča z dne 16. avgusta 1887., št. 9513.

Okrajno sodišče v Sl. Gr. je v pravdi J. L. proti A. K. zaradi motenja v posesti telice po končani razpravi spoznalo :

Tožbena zahteva : Toženka je dolžna pripoznati, da je bil tožnik v zadnji dejanski posesti tiste poldrugo leto stare črnosivkaste junice

z belim nosom, katero je bil on (tožnik) od nje na sv. Vida dan 1886. za 16 gld. kupil — ona je motila tožnikovo zadnjo posest, ker je 24. grudna 1886. prišla na njegov dom in junico iz hleva odgnala, ona jo ima nazaj pripeljati v tožnikov hlev in se za naprej zdržati vsakega motenja posesti — se kot neopravičena zavrne iz sledečih

r a z l o g o v :

Brez dvombe mora biti motenje posesti vedno kako samovoljno djanje, ta pomen potrdijo beseda sama in razne zakonite določbe (§§ 320, 339. o. d. z.); brez tega znaka si sploh motenja posesti ni mogoče misliti. Toženka pa ni samovoljno ravnala. Priče so namreč izpovedale, da je tožnikova žena dva meseca pred božičem 1886. l. toženki izjavila, da sme telico odgnati, ako ne bi tožnik plačal kupnine do tistega časa.

Tožnikova žena je pa gotovo taka osoba, ki je smela namesto svojega moža to izjaviti na tak način, da se o svojevoljnosti govoriti ne more, ako je toženka ravnala v smislu te izjave. Če se dalje pomisli, da je tožnikova žena 27. decembra 1886. rekla toženki A. K., ko je prišla po telico, naj jo še pusti, „če hoče“ tak dolgo, da se tožnik vrne, dalje da je tožnikov sin sam telico odvezal in tožnikova žena toženki še verigo posodila, mora biti pač jasno, da toženka ni samovoljno ravnala ter ni motila tožnika v posesti.

Da-li je bila tožnikova žena k temu opravičena ali ne, je celo neodločilno.

Protí temu odloku pritožil se je tožnik. Višje deželno sodišče v Gradci vslušalo je pritožbo in spoznalo v smislu tožbe iz sledečih

r a z l o g o v :

Dokazano je, da je bil tožnik junico od toženke A. K. kupil in prevzel, ter da je bil v zadnji mirni posesti te junice. Ako bi bila tožnikova žena res tako govorila in ravnala, kakor so nekatere priče potrdile, je bilo vendar vse to neveljavno, ker ona ni bila opravičena, v imenu in namesto svojega moža odreči njegovim posestnim pravicam.

Da bi bila tožnikova žena imela pooblastilo od svojega moža, tega toženka še trdila ni in se torej ne more reči, da bi se bil tožnik veljavno odpovedal svoji posesti.

Zategavoljo bilo je djanje toženke A. K. gotovo svojevoljno, ker se je vršilo brez dovoljenja posestnikovega, katerega niso mogle nadomestiti izjave tretjih oseb, tudi ne izjava njegove lastne žene.

Najviše sodišče predrugačilo je odlok nadsodišča in potrdilo izrek prvega sodnika glede na to, da bi se djanje toženke A. K. kot motenje tožnikove posesti le takrat in pod tem pogojem smatrati smelo, ako bi bila toženka ravnanje tožnikove žene kot svojevoljno spoznati mogla, kar se pa v tem slučaju z ozirom na vse okolščine trditi ne more, tem manje, ker ni nenavadno marveč se mnogokrat dogaja, da se kaka kupčija razdere, če je kupec v denarni zadregi in ne more o pravem času plačati.

Dr. J. H.

e) Zvršilo v alimentacijske terjatve.

Za Uršo A. vknjižena je bila zastavna pravica v zaščito njej pristoječega dosmrtnega živeža in stanovanja oziroma namestka za ti pravici, namreč 3 gld. mesečno za živež, 12 gld. na leto za stanovanje in treh sežnjev drv, po 3 gld. seženj. V izterjanje pravnih stroškov zaprosil je Ljudovik B. dne 2. junija 1888. zvršilno prisojilo od 1. avgusta 1888. znanprej plačljivega namestka za živež v skupnem znesku 57 gld. na leto.

Prvi sodnik je prošnji vgodil, toda višje deželno sodišče v Gradci je vsled rekurza zvršenke z odločbo z dne 11. julija 1888., št. 7095. zahtevo zavrnilo, uvaževaje, da ima Urša A. po povedbah zvršiteljevih in glasom od nje predloženega izvirnika izročilnega pisma — katerega prvi sodnik pri svoji odločbi ni imel na razpolaganje — terjati namestek za živež v dveh polletnih obrokih dne 1. februarja in 1. avgusta ter da je do 1. avgusta 1888 že poplačana; uvaževaje, da zvršilo toraj ne meri na že zapadle in še ne izplačane zneske, ampak na take, kateri bodo še le v prihodnje plačljivi, da meri toraj prav za prav na pravico do preživila samega, kar pa ni dopustno, ker po § 1494. o. d. z. pravic, katere se drže osebe, ni moč odstopati.

V revizijskem rekurzu je zvršitelj naglašal, da je vendarle mogoče prisojevati terjatve, katere bodo še le v prihodnje zapadle n. pr. plače, da je toraj v tem slučaju vporabljeni analogno § 412. o. s. r., ker zvršilo ne meri na pravico do preživila ampak le na posamezne

svote ter bode trajalo le toliko časa, da je vsa terjatev izvršiteljeva plačana.

Najviše sodišče je odločbo višjega deželnega sodišča potrdilo in zavrnilo revizijski rekurz. (Število in dan dotične odločbe prvemu sodniku ni bilo naznanjeno). Prav enako razsodilo je najviše sodišče v slučaji, objavljenem pod št. 452. v letošnjem ukaznem listu pravosodnega ministerstva.

f) Povračilo troškov v incidentni pravdi zarad aktorne kavcije.

Prvi sodnik naročil je na zahtevanje toženca Janeza L. tožniku Albertu M., da mora položiti aktorno kavcijo ter vrniti nasprotniku na 11 gld. 22 kr. odmerjene troške dotične incidentne pravde. Vsled rekurza tožnikovega je višje deželno sodišče v Gradci z odločbo z dne 27. junija 1888., št. 7642. odlok prvega sodnika spremenilo ter spoznalo, da mora toženec Janez L. sam trpeti troške, nastale mu vsled incidentne pravde o zahtevani aktorni kavciji, ker se je tožnik pri prvem ročišču, pri katerem se je razpravljalo o zahtevani kavciji, vdal zahtevi toženčevi ter le vgovarjal visokosti zahtevane svote; ker iz tega, da tožnik ni zadostil že v tožbi propisu § 406. o. s. r. nikakor ne shaja, da bi bil on dolžan povrniti dotične pravdne troške; ker je nadalje prvi sodnik kavcijo določil v manjši svoti nego je to zahteval toženec, kateri je toraj deloma propadel s svojo zahtevo.

Revizijskemu rekurzu vgodilo je najviše sodišče ter z odločbo z dne 16. oktobra 1888., št. 12077., spremenivši razsodbo višjega deželnega sodišča, spoznalo kot prvi sodnik, to uvaževaje, da je tožnik, kateri ni zadostil propisu § 406. o. s. r., s tem provzročil toženčevo prošnjo in razpravo o polaganji kavcije; da je tožnik v tej incidentni pravdi propadel ravno zarad tega, ker se je vdal zahtevi toženčevi, da ni moč govoriti o tem, da je toženec deloma propadel, ker njemu ni bilo mogoče naprej znati, katera svota se bode zdela sodniku primerna za aktorno kavcijo ter se je že s početka izjavil, da se hoče vdati določbi sodnikov, da so toraj v zmislu § 401. o. s. r. ter §§ 24. in 26. zakona z dne 16. maja 1874., št. 69. d. z. dognani vsi pogoji za obsoditev tožnika v povračilo pravnih troškov.

g) Zemljeknjižna slučaja.

I.

Janez K. je prosil za odpis parc. št. 367 kat. obč. Sv. Nikolaja od zemljišča vlož. št. 1 kat. obč. Studa in sicer, ker je bilo zemljišče obremenjeno, za odpis: „s prenosom vseh bremen“.

Ta prošnja se mu je zavrnila, češ, da ni zadosti jasna in natančna in da bi se moralo v smislu § 85. zemlj. zak. naštetih posebe vsako breme, katero se ima prenesti v novo vlogo.

C. kr. višje deželno sodišče v Gradci je rekurzu Janeza K., v katerem dokazuje, da je ta dostavek, naj se odpis zvrši s prenosom vseh bremen, nekak superfluum, kar pa ne škoduje, in da bi se moral odpis s prenosom bremen dovoliti, če bi tudi tega dostavka ne bilo — vgodilo in izreklo, da je prošnja bila v smislu §§ 85. in 98. zemlj. zakona dovolj jasna in natančna.

II.

Fran P. prosil je c. kr. sodišče T., da naj vknjiži na podlagi ženitne pogodbe z dne 14. septembra 1887. in legalizovane prošnje zastavno pravico za varnost dote v znesku 400 gld. in bale v znesku 50 gld. na korist njegove žene Franje P., rojene D. pri vložkih št. 76., 77., 128. kat. obč. Žiganja vas.

C. kr. sodišče T. ni vgodilo njegovej prošnji v zm. § 94. o. z z., ker prosilec ni priložil poročnega lista in ker je vsled točke 1. imenovane ženitne pogodbe ta pravokrepna stoprav po dokazani izvršeni poroki

Proti dotičnemu odloku je prosilec rekuriral in c. kr. višje deželno sodišče graško je z naredbo z dne 17. oktobra 1888., št. 10308. vgodilo rekurzu, uvaževaje, da je rekurent kot posestnik omenjenih zemljišč sam prosil za vknjižbo zastavne pravice za varnost dote v znesku 400 gld. in bale v znesku 50 gld. na korist svoje žene Franje P., rojene D. ter podpisal prošnjo, katerega podpis je poveril c. kr. notar in katera prošnja s ženitno pogodbo vred nadomestuje obvezno pismo (Verpflichtungsurkunde) in pismeni dokaz o izvršeni poroki, od katere je vsled točke 1. imenovane ženitne pogodbe odvisna pravokrepnost poslednje.

h) Ali sme namestnik oskrbnika konkurzne mase odkloniti ta posel?

V konkurznej reči A. D. je bil od konkurznih upnikov izvoljen namestnikom oskrbnika konkurzne mase odvetnik N. N., in se mu je

odobrenje te izvolitve naznanilo ukazom konkurznega sodišča z dne 14. avgusta 1886. št. 5873.

Izvoljeni namestnik naznani, da mu ni moč, tega posla prevzeti, češ, da je že pred izvolitvijo prevzel zastopstvo Helene D. soproge kridatarjeve, koja je v navedeni konkurzni reči pred konkurznim sodiščem tudi že zastopal.

Deželno kot konkurzno sodišče v Lj. meneč, da je posel funkcijonarja v konkurzu splošna občedržavljska, le po §§ 75. in 81. konk. r. omejena dolžnost, tega naznanila oziroma te odpovedi odlokom z dne 28. avgusta 1886., št. 6206. ni sprejelo; kajti po § 75. in 81. zakona dne 25. decembra 1868. za posel oskrbnika konkurzne mase, oziroma njegovega namestnika le tisti ni sposoben, ki stoji s skupnim dolžnikom v zvezi zakonskega družeta, ali sorodstva in svaštva do četrtega kolena.

V pritožbi proti temu odloku se je povdarjalo, da ga ni zakona kateri bi koga prisilil, da bi moral prevzeti ta posel; in v tem slučaju toliko manj, ker ni upnik skupnega dolžnika, in bi sicer prišel v kolizijo z interesi svojih strank.

Višje deželno sodišče v Gradci je z naredbo z dne 22. decembra 1887., št. 10.527 vkrenilo, da se ima odpoved sprejeti, ter da je na mesto rekurenta izvoliti drugega namestnikom oskrbnika konkurzne mase.

P.

i) Iz sodne prakse v prestopkih.

I.

Kedaj je treba ponujati nova dokazila v vzklicnem postopanju?

Marija Č. ovadila je Meto L., Pavla L. in Frana H., da so postavili po noči 5. marca 1887. l. pred njeno stanovanje slamnatega moža, katerega so tako opravili, da bi njo javnemu zaničevanju izročili, ter so s tem zakrivali prestopok zoper varnost časti v smislu §§ 488. in 491. k. z.

Prvi sodnik je oprostil obtožence, ker ni smatral dognanim, da so oni storivci.

K vzklicni razpravi, katera se je vršila vsled vzklica zasebne obtožiteljice, prišla je le ta, ter predlagala naj se razprava preloži in zaslišijo nove priče, s katerimi bodo dokazala, da so obtoženci storivci.

Za to navajala je še druge okolnosti, za katere je zvedla še le po oglašeni vzklica.

Vzklic se je s sodbo z dne 22. aprila 1887. l. št. 4046. kot nedotrjen zavrnil ter odbil predlog obtožiteljice, naj se razprava preloži, ker so v smislu §§ 467. in 470. k. p. r. nove dejanske reči ali nova dokazila le takrat dopustna, ako se ponudijo v izvodu vzklicnih razlogov ter jih je vzklicno sodišče za pomenljive spoznalo in pripustilo pri posvetovanji v smislu § 470. k. p. r. Pomenljiva dokazila, katera bi zamogla dejanske trditve prvega sodnika ovreči, o katerih pa se je zvedlo še le po podanem izvodu vzklicnih razlogov, zamorejo se vporabiti le pri prošnji za obnovo kazenskega postopka.

II.

„Pred več ljudmi“ § 496. k. z.

Prvi sodnik obsodil je Marijo P. zavoljo prestopka zoper varnost časti v smislu § 496. k. z., ker je v svojej sobi besede: „ta grda, nemarna mrha, svinja . . .“ katere so bile zasebnej obtožiteljici Mariji V. namenjene, tako glasno vpila, da so se tudi v veži tiste hiše slišale, toraj Marijo V. pred več ljudmi psovala.

Vzklicu obtoženke se je vgodilo in ona se je oprostila s sodbo z dne 8. aprila 1887. št. 3671. iz sledečih

r a z l o g o v :

Zasebna obtožiteljica in priča Franca P. potrdite, da ste slišali v veži, ko je obtoženka v svoji zaprti sobi spregovorila nasproti Amaliji B. besede: „ta grda, nemarna mrha, svinja . . .“, s katerimi je baje čast Marije V. žaliti kanila. Glede na to, da so se toraj besede rabile v zaprti sobi, v navzočnosti le jedne osebe, da obtoženka tudi ni mogla znati, da-li kdo pri vratih na uho vleče, sodišče ni smatralo za dognano, da je obtoženka razžaljive besede rabila pred več ljudmi, ter jo zarad tega oprostilo.

III.

K § 19. ces. pat. z dne 24. oktobra 1852., št. 223. d. z.

Anton Ž. bil je krivim spoznan, da je vrnivši se iz lova domov streljal v okna graščine v S. ter s tem zakrivil prestopok zoper varnost lastnine v smislu § 468. k. z. Obtožbe, da se je zakrivil, ker je rabil pri tej priliki izposojeno puško, tudi prestopka po § 36. oziroma § 19. ces. pat. dne 24. oktobra 1852., št. 223. d. z. je bil oproščen.

Vzklic opravitelja državnega pravdnništva zoper ta del sodbe se je s sodbo z dne 14. januarija 1887. št. 551. kot nedotrjen zavrnil ker je obtoženec imel orožni list, ki je veljal za dvocevko, toraj okolnost, da je nosil od Maksa M. izposojeno dvocevko, prestopka v smislu § 36. imenovanega patenta ustanoviti ne more, ker veljajo orožni listi v smislu § 19. *ibid.* sicer le za osebo v njih omenjeno, ne pa le za orožje individualno določeno, ampak za tiste vrste orožja, kakor je v njih povedano. Obtoženec pa je nosil orožje tiste vrste kot je v njegovem orožnem listu omenjeno.

Listek.

Tantae mollis erat . . .

Gospod urednik! V „Zapiskih praktičnega pravnika“ omenjala se je nedavno pravica ministerstva razsojevati in določevati, kateri jezik je v deželi navaden. Ni še dolgo tega, kar se je praksa v obče poprijela tega načela in mislim, da bode zanimalo Vaše bralce, če objavite sledeči slučaj — ne iz dolgo preteklega časa, ampak iz leta 1882. Et meminisse juvat.

Pri c. k. za m. deleg. okrajnem sodišči v Ljubljani vložilo je društvo A dne 28. septembra 1881. tožbo proti Martinu H. v Beli na Koroškem v slovenskem jeziku. Na podlagi pravomočne v malotnem postopku izdane sodbe z dne 10. novembra 1881. št. 25147. prosilo je društvo A dne 22. decembra 1881. za izvršilno rubežen in cenitev vsega nasprotnikovega premakljivega blaga. Slovensko prošnjo je za m. deleg. okrajno sodišče ljubljansko rešilo v slovenskem jeziku ter z rekvizicijo, pisano v nemškem jeziku, zaprosilo okrajno sodišče v Kapli, naj izvrši dovoljene izvršilne čine.

Z odlokom z dne 19. januarija 1882., št. 71., je okrajno sodišče v Kapli odklonilo izvršitev zaprosenega zvršila „weil das an den Beklagten zuzustellende Executions-Gesuch und der Executionsbescheid nicht in der vorgeschriebenen Gerichtssprache abgefasst ist.“

Rekurz tožnikov je nadsodišče v Gradci zavrnilo ter z odločbo z dne 12. aprila 1882., št. 4330. razsodilo:

ker se morate glasom določil § 13. o. s. r. posluževati obe stranki in istotako njih zastopniki v svojih govorih v deželi navadnega jezika;